

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
18-19 травня 2018 року

Харків-2018

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Прокопенко Іван Федорович**, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Заступник головного редактора – **Бондар Віталій Іванович**, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, заслужений дія науки і техніки України, професор кафедри спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Відповідальний секретар – **Бойчук Юрій Дмитрович**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Члени редакційної колегії:

Бережна Таміла Іванівна – кандидат педагогічних наук, вчений секретар ДУ «Інститут модернізації змісту освіти»;

Гончаренко Марія Степанівна – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри валеології ХНУ імені В. Н. Каразіна, голова ВГО «Українська асоціація валеологів»;

Карпова Лариса Георгіївна – кандидат педагогічних наук, начальник Департаменту освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації;

Кукліна Галина Іванівна – директор КЗ «Харківський обласний спеціальний навчально-виховний комплекс» Харківської обласної ради;

Маркіна Тетяна Юріївна – доктор біологічних наук, професор, декан природничого факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Страшко Станіслав Васильович – кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри медико-біологічних та валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Рецензенти:

Гриньова Марина Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, декан природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;

Солошенко Ельвіра Миколаївна – доктор медичних наук, професор, завідувач лабораторії алергології ДУ «Інститут дерматології і венерології НАМН України»

Рекомендовано Вченою Радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, протокол № 3 від 24 квітня 2018 р.

Педагогіка здоров'я : збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції / за загальною редакцією акад. І. Ф. Прокопенка. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 804 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню результатів психолого-педагогічних досліджень щодо збереження та формування здоров'я дітей, учнівської та студентської молоді. Розглянуті теоретико-методологічні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язбережувальні освітні технології; актуальні проблеми корекційної педагогіки та сучасних інклюзивних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Додатково студентам було запропоновано дев'ять міфів. Таким чином були отримані наступні результати, де студенти вказали міфи, з якими вони погоджуються: 1) найшкідливіше в цигарці – це нікотин (79%); 2) паління заспокоює нерви й рятує від стресів (12%); 3) паління не впливає на тривалість життя (4%); 4) пасивне паління безпечне (10%); 5) цигарки з фільтрами більш безпечні (5%); 6) легкі цигарки завдають мені меншої шкоди; можна також палити по півцигарки, тоді буде менша кількість цигарок за день (29%); 7) кальян – дитяча забавка; безпечний і веселий спосіб розслабитися в компанії (29%); 8) електронні цигарки безпечні для здоров'я (10%); 9) курцям із великим стажом кидати занадто пізно й навіть шкідливо для здоров'я (12%).

Результати проведеного анкетування послугували підставою для обговорення у вигляді дискусії щодо тютюнопаління. Для цього було запрошено імпровізованих курців, які входили до першої команди та студентів-фахівців: хіміка, психолога, спортсмена, дослідника, соціолога й лікарів, які утворили другу команду – команду фахівців. Студенти обох висловлювали свою думку під час обговорення та доповнювали один одного.

Наприкінці заходу було підбито підсумки у вигляді відкритого мікрофону стосовно того, чи змінилася думка хлопців із першої команди про тютюнокуріння. Якщо змінилася, то як саме. Імпонує те, що більшість імпровізованих курців після проведеного виховного заходу висловили негативні думки про тютюнопаління на користь власному здоров'ю. А міфи щодо позитивного впливу паління були розвіяні.

Ващенко О.М.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ЗАГАЛЬНОМЕТОДИЧНІ ТА СПЕЦИФІЧНІ ПРИНЦИПИ ОЗДОРОВЧОЇ ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Насьогодні принципи навчання, що віддзеркалюють найважливіші та нагальні потреби суспільства, відповідають цілям здоров'язбережувальних освітніх технологій. Принципи існують в органічній єдності, створюючи систему, складовими якої є як загальнометодичні, так і специфічні принципи. Вони розкривають закономірності оздоровчої педагогіки. Загальнометодичні принципи – це основні положення, що визначають зміст, організаційні форми та методи освітнього процесу початкової школи відповідно до загальних цілей здоров'язбережувальних освітніх технологій.

Серед специфічних принципів виокремлюються: принцип свідомості; принцип активності; принцип наочності; принцип систематичності та послідовності; принцип «Не зашкодь!»; принцип повтору; принцип поступовості; принцип доступності; принцип індивідуалізації; принцип неперервності; принцип циклічності; принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів; принцип всебічного та гармонійного

розвитку особистості; принцип оздоровчої спрямованості; принцип комплексного міждисциплінарного підходу до навчання школярів; принцип активного навчання; принцип формування відповідальності учнів за своє здоров'я та здоров'я оточуючих [4, с. 9].

Мета усіх здоров'язбережувальних освітніх технологій – сформувати в учнів необхідні знання, вміння та навички здорового способу життя, навчити їх використовувати отримані знання в повсякденному житті. З погляду позитивного впливу на здоров'я учнів найбільш доцільними є технології, які [1, с. 15]:

- мають за основу комплексний характер збереження здоров'я;
 - беруть до уваги більшість факторів, що впливають на здоров'я;
 - ураховують вікові та індивідуальні особливості учнів;
 - забезпечують запровадження цілей та змісту діяльності освітнього закладу щодо зміцнення здоров'я учнів та формування здорового способу життя;
 - контролюють виконання настанов, зміст яких має здоров'язбережувальний та профілактичний характер;
 - постійно покращують санітарно-гігієнічні умови школи, матеріально-технічну та навчальну базу, соціально-психологічний клімат у колективі відповідно до сучасних вимог;
 - заохочують учнів до участі у плануванні оздоровчої діяльності початкової школи та до аналізу виконаної роботи;
 - формують позитивне ставлення учнів до освітнього закладу, у якому вони навчаються, взаємоповагу та взаєморозуміння між учнем й учителями та учнів між собою;
 - обґрунтовують умови послідовності в реалізації технології;
 - здійснюють періодичну оцінку ефективності технології;
 - залучають батьків до діяльності щодо збереження та зміцнення здоров'я дітей;
 - практикують особистісно орієнтований стиль навчання та стосунків з учнями;
 - створюють освітнє середовище, що забезпечує комфортні та безпечні умови життєдіяльності учнів і вчителів.
- Для досягнення мети здоров'язбережувальних освітніх технологій застосовуються такі групи засобів [2, с. 3]:
- рухової спрямованості (гімнастика до уроків, фізкультхвилинки, динамічні перерви, фізкультпаузи, лікувальна фізкультура, фізичні вправи, рухливі ігри, «години здоров'я» та ін.);
 - оздоровчі сили природи (сонячні та повітряні ванни, водні процедури, фітотерапія, інгаляція, вітамінотерапія та ін.);
 - гігієнічні (виконання санітарно-гігієнічних вимог, регламентованих СанПіНом; особиста та загальна гігієна, дотримання режиму дня та режиму рухової активності, режиму харчування, сну та ін.)

Одним з найважливіших напрямів діяльності кожного освітнього закладу є забезпечення необхідних санітарно-гігієнічних умов внутрішньошкільного середовища. Створюючи умови для навчання і виховання учнів, початкова школа формує свій стиль життєдіяльності, який особливим чином впливає на дітей, їхні інтереси, мислення, поведінку й здоров'я [3, с. 6].

Систематичний оздоровчий вплив на організм та психіку учнів може бути успішним лише за умови доцільного використання методів здоров'язбережувального впливу. Метод навчання – це впорядкована діяльність педагога, спрямована на досягнення визначеної мети навчання. Під методами навчання часто розуміють сукупність шляхів, засобів досягнення мети, вирішення завдань, а, відповідно, завдання педагогіки оздоровлення вирішується шляхом застосування методів здоров'язбережувальних освітніх технологій.

У здоров'язбережувальних освітніх технологіях застосовуються дві групи методів: специфічні (притаманні тільки процесові педагогіки) та загальнопедагогічні (застосовуються в усіх випадках навчання та виховання). Серед специфічних методів на основі існуючої оздоровчої педагогічної практики можна виокремити такі: оповідання, дидактичне оповідання, демонстрація, ілюстрація, відеометод, вправи, практичний метод, ситуативний метод, ігровий метод, активні методи навчання та ін.

У структурі метода виокремлюють певні прийоми як його складові та окремі етапи під час реалізації. Прийоми можна класифікувати наступним чином: профілактично-захисні (особиста гігієна та гігієна навчання); компенсаторно-нейтралізуючі (фізкультхвилинки, оздоровча, пальчикова, дихальна, корегуюча гімнастики; масаж, психогімнастика та ін.); стимулюючі (елементи загартування, фізичне навантаження, прийоми психотерапії, фітотерапії, ароматерапії, арттерапії); інформаційно-навчальна (інформація оздоровчого спрямування, що адресується батькам, учням, педагогам) [4, с. 10].

Використання методів та прийомів залежить від професійних здібностей вчителя, його особистої зацікавленості; від регіональних та місцевих умов. Тільки при врахуванні того, що всі окремі підходи будуть об'єднані в єдине ціле, можна буде створити оздоровчий освітній простір, де будуть реалізовані ідеї здоров'язбережувальної педагогіки.

Література

1. Ващенко О., Свириденко С. Здоров'язберігаючі технології в загальноосвітніх навчальних закладах // Директор школи. – 2006. – № 20. – С. 12-15.
2. Ващенко О., Свириденко С. Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи // Початкова освіта. – 2005. – № 46. – С. 2-4.
3. Ващенко О., Свириденко С. Як створити школу сприяння здоров'ю. – К.: Шкільний світ, 2008. – 112 с.
4. Здоров'язберігаючі технології у навчальному закладі / упоряд. О. Колонькова, О. Липинченко. – К.: Шкільний світ, 2009. – 128 с.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВАЛЕОЛОГІЇ. ПРАКТИЧНІ ШЛЯХИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Бойчук Ю.Д., Гриньова М.В., Страшко С.В., Босенко А.І. «Долі курсив – курсив валеології» (до ювілею доктора біологічних наук, професора Гончаренко Марії Степанівни)	16
Авдєєнко І.М. Ціннісно-мотиваційний компонент культури здоров'я студентів	21
Андрєєва Т.Т., Андрєєва А.П. Філософія здоров'я Григорія Сковороди	23
Андріяшина В.С. Формування в молодших школярів уявлень про здоровий спосіб життя засобами здоров'язбережувальних технологій	26
Бабенко Л.В. Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках математики	29
Бабич В.І. Аналіз проблеми формування соціального здоров'я сучасних школярів в умовах реформування загальної середньої освіти	31
Базилевська Л.О. Психолого-педагогічні засади формування здорового способу життя студентської молоді	37
Безродня Т.І., Бабічева С.М., Бесараб В.І. Бути екологічно грамотним, щоб бути здоровим	41
Бельорін-Еррера О.М., Корженко І.О. Сучасні методики діагностування посттравматичного стресового розладу	45
Бережна Т.І., Бессєдіна А.А., Єжова О.О. Методика визначення етапу розвитку школи здоров'я	48
Берзіня О.О., Буравель С.Д. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в оновлений освітній процес	51
Белкіна О.В., Ляпунова О.В. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища в закладі освіти	57
Білик В.Г. Формування культури здоров'я майбутніх психологів в процесі природничо-наукової підготовки у закладах вищої освіти	61
Богдан В.Д., Роппе-Тенейшвілі О.В. Дослідження системи особистісних взаємин школярів перехідного віку	64
Бондаренко Н.Б., Ляшова Н.М. Сучасні підходи до збереження здоров'я в системі наступності дошкільної та початкової освіти	66
Борзик О.Б. Причини виникнення та шляхи попередження міжособистісних конфліктів учасників освітнього процесу закладів вищої освіти	71
Бороденко В.І., Заблоцька В.В. Поведінкові норми діяльності підлітка у застосуванні принципів здорового способу життя	74
Борщик Л.М., Титаренко Л.В., Савіна О.Г., Павленко О.В. Досвід діяльності Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 164 Харківської міської ради Харківської області, що входить до Всеукраїнської мережі «Школа сприяння здоров'ю» 77	

Брусенцева О.М. Викладання філософії – здоров'язбережувальна освітня технологія	79
Василенко І.О., Савенко Д.В. Студентство – проти тютюнопаління	82
Ващенко О.М. Загальнометодичні та специфічні принципи оздоровчої педагогіки початкової школи	83
Виноградова В.Г. Формування здоров'язбережувальної компетентності у поглядах відомих педагогів	86
Волик Г.П., Скоропадська С.О. Реалізація програми профілактики шкідливих звичок та формування навичок здорового способу життя в умовах закладу спортивного профілю	90
Власенко С.В., Воронцова І.А. Здоров'я людини та переоцінка в його розумінні	94
Воскобойнікова Г.Л., Довжук В.В., Довжук Н.Ш., Коновалова Л.В. Профілактика порушень індивідуального здоров'я в процесі професійної адаптації науково-педагогічного працівника	97
Гаврилін В.О., Мердов С.П., Миронов Ю.О. Мотивація студентів до самостійної оздоровчої діяльності	98
Галій А.І., Кічка Д. Вплив тривожності на стан самопочуття студентської молоді	102
Гевкалюк Н.О., Пинда М.Я., Пудяк В.Є. Головні аспекти гігієни порожнини рота як основа профілактики стоматологічних захворювань	106
Геманова М.О. Здоров'язбережувальні технології: теоретичний аспект	109
Гільман А.Ю. Формування саногенного мислення студентської молоді в контексті розбудови громадського здоров'я в Україні	111
Гойдіна В.С. Життя сучасного світу в аспекті інтернет простору та аккаунти у соціальних мережах, як об'єкти авторського права людини	113
Горобей М.П. Особливості формування культури здоров'я студентської молоді	117
Двигун А.Ю. Диференційований підхід на уроках англійської мови як психологічна умова створення «ситуації успіху»	119
Дрожик Л.В., Осинський М.І. Старіння населення в Україні як соціально-демографічна і валеологічна проблема	123
Дронова В.М., Харченко О.В. Особливості розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів під час курсів підвищення кваліфікації	125
Євсєєва О.В. Від валеології фізичного розвитку до гуманної екології	128
Єрьоміна Т.А. Використання ігрової терапії як засобу здоров'язбереження школярів у початковій школі	132
Жога А.В. Впровадження здоров'язбережувальних технологій у системі проектування освітнього процесу Центру дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова	134
Зборовський В.П. Успішність роботи шкільного психолога з батьками учнів	137
Зварок О.М. Здоров'язбережувальні технології – інноваційний крок в освіті	140

Зінченко І.О. Здоров'я як онтологічна цінність у контексті глобальних проблем сучасності	142
Златопольська Н.В. Роль соціально-педагогічних технологій у збереженні репродуктивного здоров'я студентської молоді	145
Зуб О.В. Педагогічні умови формування здоров'язбережувального освітнього середовища у військовому виші	150
Зубченко Л.В. Формування цінностей здоров'я у студентів	152
Ільницька Л.В. Науково-пізнавальний зв'язок освітньої аналітики та медичної інформації	155
Іонова О.М. Педагогічні умови успішності здійснення здоров'язбереження молодших школярів у вальдорфській школі	158
Кайдалова Л.Г., Науменко Н.В. Здоров'язбережувальні технології у підготовці магістрів освітніх, педагогічних наук	161
Карленко Н.В., Терещенко Н.Д. Упровадження інноваційних освітніх технологій, проектів, виховних превентивних програм, курсів в системі здоров'язбережувального освітнього простору закладу	165
Карпенко О.Г. Досвід з практики управління щодо моделювання школи сприяння здоров'ю	169
Кирсанов М.В. Профілактика наркоманії среди подростков	173
Козейчук П.О., Самченко К.В., Огнєва Л.Г. Сучасний погляд на вивчення хромосомних хвороб	176
Козловська Л.П. Предметно-методичний менеджмент освітніх інновацій в умовах реформування освіти	177
Козуб С.В. Современный взгляд на татуирование	180
Коломієць М.П., Матисюк Л.І. Самооцінка здоров'я учнівської молоді	183
Косман А.А. Психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок школярів	185
Коц В.П., Коц С.М. Особливості комунікативної компетентності та стресостійкості	188
Кривцун Н.Г. Перспективи впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи	191
Курмаз О.О., Роппе-Тенейшвілі О.В. Профілактика зниження зору в дітей шкільного віку	193
Курочка В.Л., Лашкул З.В., Бобкова О.В., Сізінцова Ю.Ю., Чемирисов В.В., Авраменко В.С. Стан здоров'я та актуальність проведення профілактичних заходів серед підлітків груп ризику	197
Кучеренко Т.А., Клочкова І.О. Основні напрями здоров'язбережувальної діяльності в Харківській гімназії № 178 «Освіта»	200
Ландирев В.О. Проблема здоров'язбереження в історії вітчизняної педагогічної науки	203

Лапшина С.В., Тарасенко Ю.В., Сириця В.Є. Використання здоров'язбережувальних освітніх технологій у підготовці сучасного педагога як необхідної складової його професійної компетентності	206
Латуша Н.В. Здоров'язбережувальні технології на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників ПТНЗ	209
Лисюк Н.В. Упровадження здоров'язбережувальних технологій на уроках української мови та літератури	213
Литвиненко А.Г. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі	216
Лоянова З.М. Сучасні підходи до формування здоров'язбережувальної поведінки учнів в освітньому середовищі	218
Лук'янович Н.С. Формування моральної культури підлітків в освітньому процесі	222
Луценко Л.В., Харченко В.М. Школа сприяння здоров'ю: сучасне і майбутнє	226
Марчик В.І., Переверзєва С.В. Комунікативні здібності як показник соціального здоров'я студентів різних спеціальностей	231
Мешко Г.М., Мешко О.І. Формування саногенного мислення майбутніх учителів як спосіб гармонізації їх особистості	234
Ммоквелу М., Роппе-Тенейшвілі О.В. Комплексний вплив основних та додаткових засобів на стан волоссяного покриву голови підлітків	237
Мохій Ю.В. Казкотерапія як технологія емоційно-вольового розвитку молодшого школяра	241
Наливайко Н.В., Кіт Л.Я. Аналіз сучасного стану здоров'я молоді України	244
Олешицька Н.І. Психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань (токсикоманія, наркозалежність, алкоголізм, тютюнопаління, інфекції, що передаються статевим шляхом, ВІЛ/СНІД)	248
Олійник Ю.І. Компоненти формування здоров'язбережувальної системи сучасного освітнього середовища	253
Олійник Н.А. Мотивація студентів ВНЗ до ведення здорового способу життя	257
Парилівська В.І. Арт-терапія як чинник здоров'язбереження учнів початкової школи	260
Пастух Л.В. Психолого-педагогічне забезпечення попередження вживання підлітками психоактивних речовин	263
Пастухова Н.Л., Садовніченко Ю.О. Генеза культури здоров'я: виклики сьогодення	267
Пелюстка М.І. Вплив критичного мислення на формування психічного здоров'я	271
Песоцкая Л.А., Гончаренко М.С., Глухова Н.В., Короленко А.С., Лакиза Т.В., Фадеева Л.В., Кочкарова Я.Д. Кирлианфотографія в оцінці здоров'я учасників	274
Петрівський О.О., Зуб О.В., Артамонов Л.В. Використання рослинної сировини для збагачення раціону харчування курсантів	279

Петров Д.О. Здоров'язбережувальні освітні технології у навчанні й вихованні студентів	282
Підберезкіна Т.Є., Посмітна Ю.А., Набока І.Є., Нейкалюк Н.Х., Кабацька О.В. Розвиток оздоровчого напрямку в позашкільній освіті формування валеологічної культури гуртківців	288
Плотников Е.К. Эффективность борьбы с курением: опыт разных стран	292
Плохотнюк В.О. Здоров'язбережувальні освітні технології	294
Полушкін А.Р., Артамонов А.В. Збереження психічного здоров'я військовослужбовця як складова безпеки військової діяльності	298
Поуль В.С., Колган Т.В. Здоров'язбережувальна освітня діяльність: суттєві якісні зміни	299
Пузь І.В. До проблеми прояву саморуйнівної поведінки серед молоді	304
Пушкарьова О.М. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти	306
Родионов В.А. Валеологические методы сотворения родителями детей своих. Программа обучения с первой до последней секунды жизни	309
Руденко І.М. Важливість творчого самопізнання для особистісного розвитку та психологічного здоров'я педагога	317
Самойленко А.А. Психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних хвороб	319
Самченко К.В., Козейчук П.О., Огнева Л.Г. Актуальные проблемы в изучении лизосомальных болезней	322
Сачава Н.М. Філософія в українському контексті як стратегія інтегрованого змісту основ здоров'я	325
Сігасва К.О. Використання кольоротерапії як здоров'язбережувальної технології у початковій школі	332
Сливка Л.В. Проблеми здоров'я дітей та молоді в Україні (за статистичними матеріалами минулих років)	334
Таймасов Ю.С. Чинники зміцнення здоров'я у контексті формування готовності фахівців ДСНС України до самозбереження	338
Ткачова О.М., Дацько Ю.В. Первинна профілактика різних видів залежностей в освітньому середовищі	341
Філіп'єва Д.Р. Проблема формування здоров'язбережувального середовища початкової школи	344
Чаркіна Т.І. Створення здоров'язбережувального освітнього середовища у Харківській гімназії № 65	347
Чекушкіна С.А. Здоров'язбережувальні технології в початковій школі – крок до школи культури здоров'я	349

Четверикова О.П., Саргош О.Д., Алексеева А.В. Зміни у стані здоров'я дітей Полтавської області в умовах навчального закладу	352
Чмуневич В.В., Решітник С.Б. Оцінка гостроти зору у студентів спеціальності «Біологія» Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка	354
Чорна В.М. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального середовища на уроці іноземної мови	357
Шаповалова Т.Г. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища у позашкільному навчальному закладі	362
Шевченко А.М. Психологічне здоров'я менеджерів освітніх організацій: аналіз основних дефініцій	366
Шепель А.Б. Упровадження сучасних засобів навчання, проєктів, програм і технологій для створення здоров'язбережувального середовища в Новій українській школі	370
Шепітько В.І., Лисаченко О.Д., Борута Н.В., Якушко О.С. Психолого-педагогічні аспекти формування здорового способу життя молоді України	374
Шиян Р., Горяйнова О. Проблема лихослів'я в контексті віри та розуму	377
Школа О.М. Здоров'я як один із важливих чинників життя студентів	380
Шегельська Н.С. Здоров'язбережувальні освітні технології на уроках фізики	382
Этало Е.Н. Оценка эффективности сбора материала при анкетировании школьников и их родителей	385

РОЗДІЛ II. ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ. БІОЕТИКА. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ, ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ТА БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

Аксьонова О.П., Півненко Ю.В., Прус С.Г. Методика конструювання компетентнісно зорієнтованих завдань на уроках основ здоров'я у 8-9 класах	388
Астахова М.С. Діти та інтернет: окремі питання безпеки	392
Безнис Е.Е. Особенности женского алкоголизма	395
Гомон О.В. Використання методів критичного навчання під час викладання безпеки життєдіяльності	397
Гончаренко М. С., Камієва Т. П., Бірюкова К.Р., Старосельська Ю.І. Екологічна компетентність при користуванні засобами мобільного зв'язку	401
Дерев'янко Т.В., Ликова І.О. Профілактика вірусного гепатиту В і С	406
Дибринський В.С., Зуб О.В., Алфімова Л.Д. Наслідки використання ядерної зброї для природного середовища та здоров'я населення	408
Жеребко Ю.Р. Використання уроків серед природи «у зеленому класі» на уроках природознавства	412
Зайцев В.О. Характеристика змісту позакласної роботи з основ здоров'я	415

Захарова Д.И. Использование кофе в питании: вред и польза	419
Івашук Л.Ю. Медико-біологічні аспекти педагогічних підходів до профілактики ВІЛ/СНІДу	421
Корінчак Л.М. Тютюнопаління та його наслідки	425
Кухтік А.О. Мотивація учнів до збереження здоров'я на уроках природознавства	429
Липський П.Ю., Білявський Г.О. Екологічна компетентність як стратегія здоров'язбережувальної поведінки людини на шляху до сталого розвитку України	432
Мухіна О.Ю., Бойчук Ю.Д. Роль кліщів роду <i>Demodex</i> у виникненні захворювань шкіри у людини	437
Омельченко Т.Г. Обґрунтування інтерактивних технологій навчання в процесі викладання дисципліни «Основи теорії здоров'я і здорового способу життя»	442
Острроверхова Н.І. Реалізація концепції Нової української школи під час навчання учнів біології та хімії	445
Пальчик О.О., Лозован А.С. Аналіз причин деградації ґрунтів	448
Пальчик О.О., Шелест Ю.К., Пирлик С.С. Аналіз причин виникнення кислотних дощів	451
Пахуча М.Є. Валеологія як наука та її впровадження в освітній процес	454
Піюкова І.А. Розвиток екологічної компетентності на уроках хімії як стратегії здоров'язбережувальної поведінки в навколишньому середовищі	457
Плотников А.И. Вред кальяна на организм человека	459
Регула Т.А. Використання проблемних ситуацій в курсі «Основи здоров'я» як метод формування життєвих компетентностей молодших школярів	462
Савкіна Т.С., Єчкало Ю.В. Формування екологічної компетентності при вивченні молекулярної фізики	465
Собко Г.В. Феномен китайської євгеніки	469
Солошенко Е.М., Чікіна Н.О., Кугасєвська Н.В. Мультимедійні технології у викладанні психолого-педагогічних основ профілактики алергічних захворювань	472
Сопова І.Ю. Використання біотичного підходу у призначенні лікарських засобів як одна з складових проблеми збереження здоров'я в Україні	476
Твердохліб О.В., Жорнік Н.О., Твердохліб І.І. Використання деяких родин класу <i>Pinopsida</i> з колекції дендропарку житлово-комунального коледжу ХНУМГ імені О.М. Бекетова для озеленення навчальних закладів	478
Удод А.А., Центилю В.Г., Яковлева Н. Н., Воронина А.С. Использование профессионально-деятельностного подхода в обучении студентов-стоматологов	481
Федонюк Л.Я., Подобівський С.С., Загричук О.М. Реалізація проекту «Актуальні екогенетичні аспекти патології людини та тварин в умовах глобальної екологічної кризи» в рамках концепції сталого розвитку Балтійської університетської Програми	484
Шоповалова А.Н. Використання тренінгів на уроках основ здоров'я з метою удосконалення свого «Я»	487

Шмалей С.В. Естетичний супровід безпеки праці	492
Щербак І.М., Кічка Д.В., Моденко Т.В. Рациональне харчування - запорука збереження і зміцнення здоров'я	494
Щербак І.М., Колодько А.О. Поняття про біоритми, їх значення для здоров'я та причини порушення	497
Щербак Н.І., Мулявіна Є.В. Особливості раціонального харчування учнів і студентів	500
Юнак О.В. Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках природознавства в початковій школі	503

РОЗДІЛ III. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ, ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА РЕКРЕАЦІЯ У ЗБЕРЕЖЕННІ, ВІДНОВЛЕННІ Й РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'Я

Акимова М.Е. Настольный теннис как образ жизни	506
Алієв Р.А. Порівняння розвитку силових якостей студентів-спортсменів та студентів, що не займаються спортом	508
Афузова Г.В., Ільченко Ю.М. Застосування бобат-терапії як методу реабілітації дітей з ураженнями центральної нервової системи	510
Баканова О.Ф. Фізкультурно-оздоровчі ресурси як важлива складова розвитку освітнього середовища	514
Балинська М.В. Взаємозв'язок фізичного виховання і розумового розвитку. Методи навчальної кінезіології	517
Бєлкова Т.О. Інноваційні фізкультурно-оздоровчі підходи до формування особистого здоров'я студентів медичних вишів	520
Болтоматіс Д. В., Цапенко Л.М. Важливість застосування засобів фізичного тренування для формування у студентів умінь і навичок діяти в екстремальних ситуаціях	525
Брюхович В.І. Лебединець Т.М. Фітбол, як елемент фітнесу у закладі вищої освіти	529
Бурдюжа С.В. Самоконтроль учнів спеціальної медичної групи під час занять плаванням	532
Бун А.М. Фізкультурна рекреація в умовах нефізкультурних вищих навчальних закладів	536
Волкова Т.В., Кананихіна О.М. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я у майбутніх фахівців харчової промисловості	539
Валошина О.М., Пальчик О.О., Лозован А.С. Фізкультхвилинки як необхідний елемент профілактики втоми та перевтоми молодших школярів	543
Досулая Т.А. Психологические детерминанты профессиональной успешности спортсменов с ограниченными возможностями	546
Єфремова А.Я. До питання стану здоров'я студентів залізничних закладів освіти та пошуку шляхів його поліпшення	549

Єфремова М.М. Здоров'язбереження учнів як одна з основних функцій сучасного вчителя фізичної культури	551
Жамардій В.О. Організація та зміст навчально-виховного процесу з фізичного виховання студентів із застосуванням фітнес-технологій	554
Зеленський Б.Р. Формування мотивації до занять фізичним вихованням у студентів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації	556
Каденко І.В., Дехтярьова О.О., Наседкіна В.К. Основні причини виникнення сколіозу у дітей молодшого шкільного віку	559
Кияшко М.В. Танцювальна аеробіка як один із засобів покращення та зміцнення здоров'я	563
Куйдіна Т.М., Кабацька О.В., Старосельська Ю.І. Роль куратора студентської групи у виховній роботі вищого навчального закладу	567
Курилко Н.Ф. Особенности развития параолимпийского движения в Украине	570
Кучерган Є.В. Ортобіотика як елемент фізичного виховання майбутнього вчителя	572
Левченко В.С. Ефективність програми фізичної реабілітації спортсменів із тендинітом власної зв'язки надколінника за даними гоніометрії	575
Літвін Л.М. Рухова активність і здоров'я людини	579
Логачова О.І., Демченко О.А. Організація уроків фізичної культури для дітей, хворих на цукровий діабет. Рекомендації з фізичної культури	581
Лучко О.Р., Сапегіна І.О. Про стан фізичного виховання в Україні і підвищення його ролі у формуванні здорового способу життя студентської молоді	585
Мальцева О.Б., Дуло О.А., Дуб М.М., Гудзак О.Ю., Дикий Б.В. Нетрадиційні методи оздоровлення в комплексній реабілітації студентської молоді	588
Малюта С.О. Використання рекреаційно-оздоровчих технологій у збереженні й відновленні здоров'я	592
Мячка І.В. Пауерліфтинг в системі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів	595
Матчанюк О.В., Чернікова Н.В., Кушнір Я.В. Профілактика порушень постави у дітей молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури	597
Новік А.А. Роль фізкультхвилинок у збереженні здоров'я молодших школярів	599
Романенко О.Ю. Особливості фізичної підготовленості студентів різних спортивних спеціалізацій	602
Руденок А.С., Зайцев В.О. Фізична культура як метод збереження здоров'я	604
Семенова М.О., Мірошниченко О.М. Фізичне виховання молодших школярів засобами українських народних традицій та їх значення у збереженні, зміцненні й відновленні здоров'я	607
Сікора В.В. Шляхи формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів фізичної культури в освітньому процесі	611
Солдатенко В.Н. Здоров'я дитини – основа фізичного виховання	614

Стратій Н.В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів-медиків	616
Стрельникова Є.Я., Ляхова Т.П. Спортивно-оздоровчі види волейболу як засіб фізичного виховання, фізичної реабілітації та рекреації	619
Телих О.А. Формування соціальних компетентостей учнів на уроках фізичної культури як умова успішної самореалізації особистості в соціумі через проект «FAIR PLAY – ЧЕСНА ГРА»	621
Товста О., Зайцев В. Значення масажу у відновлювальних процесах м'язової системи	624
Фоменко О.В., Фоменко В.Х. Організація та проведення занять спеціальних медичних груп	626
Фундюр Н.М., Кушнір О.В., Романчук Я.В. Фізіолого-гігієнічні аспекти позитивного впливу фізичної активності на здоров'я людини	629
Халайджі С.В., Сергєєва Т.П. Підвищення адаптаційних можливостей організму на заняттях фізичною культурою в ЗВО	632
Цибульська О.В., Дмитроца О.Р., Швайко С.Є. Оцінка деяких показників фізичного розвитку дошкільнят, залежно від системи підготовки до навчання	636
Чебану О.І. Психофізіологічні фактори регуляції швидкості бігу в легкоатлетичному спринті у спортсменів з порушенням зору	639
Черніна С.М. Засоби фізичної реабілітації студентів в умовах технічного закладу вищої освіти	642
Чечельницька Ю.Є. Спостереження та аналіз розвитку фізичних якостей (швидкості) у студентів Індустріального коледжу на заняттях з фізичного виховання	646
Шевченко В.И. Особенности развития гибкости в тхэквондо	649
Шуба Л.В. Шляхи підвищення ефективності процесу фізичного виховання учнів 5-6 класів у сільській місцевості	652
Щербак І.М., Ермачкова Д.О. Значення рухової активності та фізичних вправ для організму людини	656
Розділ IV. Актуальні проблеми корекційної педагогіки та інклюзивної освіти	
Альошичева Т.Б., Нестеренко Н.М. Використання різних видів роботи на уроках індивідуальної слухо-мовної роботи в молодших класах	659
Астапова Ю.І. Фізичне виховання дітей з особливими потребами старшої дошкільної групи	661
Балин О.А. Фізичне виховання з професійно-прикладною спрямованістю учнів із порушеннями розумового розвитку в навчально-реабілітаційному центрі	663
Борачкова О.О. Здоров'язбережувальний освітній процес в інклюзивній освіті	667
Галуз Н.М. Особистісно-орієнтований підхід до дітей із порушеннями психофізичного розвитку як умова розбудови інклюзивного освітнього середовища	670

Дмитрієва І.В. Системний підхід до естетичного виховання у спеціальній школі	672
Доценко В.О. Формування навичок здорового способу життя дітей з особливими потребами	677
Єпіфанова-Кожевнікова Т.В. Рухливі ігри з інтелектуальним навантаженням як засіб розвитку мовлення та фізичного розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями слухової функції	679
Журавльова Л.С. Порушення психомовленнєвого розвитку як причина труднощів навчання й неспішності молодших школярів	681
Золотоверх В.В., Глоба О.П. Теорія і практика фізичного виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку у науково-педагогічній спадщині Б. Сермєєва	684
Іваненко А.С. Система робота з підготовки підлітків з порушеннями розумового розвитку до майбутнього сімейного життя	690
Казачінер О.С. Особливості навчання мов і літератури в умовах інклюзивного освітнього середовища	693
Калініченко І.О. Науково-методичні засади інклюзивної педагогіки у контексті реформування сучасної української школи	697
Климчук І.П., Третякова С.О. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища в Чугуївському закладі дошкільної освіти № 12	700
Козачек Н.О., Райчук М.І. Причини порушень слуху у дітей та сучасні технічні засоби реабілітації	703
Колісник І.Г. Школа самоконтролю в санаторному НВК як умова успішної адаптації дітей, хворих на цукровий діабет	706
Комісова Т.Є., Кошель Н.Д., Коваленко Л.П., Кошель Н.Д. Проблеми впровадження інклюзивної освіти в Україні	710
Короп А.О. Особливості медико-соціальної роботи та основні принципи підготовки соціальних працівників	712
Костенецька Т.Г. Із зарубіжного досвіду інклюзивної освіти	715
Кукліна Г.І. Упровадження здоров'язбережувальних технологій у навчальному закладі – крок до здорової нації	717
Купенко Є.С. Педагогічна модель розвитку пізнавальної діяльності учнів із затримкою психічного розвитку на уроках математики	719
Лаврикова Ю.С. Рекреаційно-оздоровчі технології на індивідуальних заняттях з розвитку слухового сприймання та формування вимови	724
Легкий О.М. Особливості трудового навчання в спеціальних школах для дітей з порушеннями зору	727

Матвієнко Н.М. Упровадження елементів здоров'язбережувальних технологій на логопедичних заняттях дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення	730
Никоненко Н.В. Соціалізація дітей із особливими потребами в контексті статевого виховання	733
Одинченко Л.К. Роль мультимедіа-технологій у формуванні в учнів із інтелектуальними порушеннями географічних знань	737
Олійник Т.О. Інтеграція цифрових технологій в інклюзивну освіту	739
Самохін М.К. Застосування трудотерапії до соціальної реабілітації людини	740
Север'янова О.А. Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках української мови і літератури	743
Семенко А.В. Використання дидактичної гри у корекції фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення дошкільного віку	745
Сіліна Г.О., Колісник О.В. Освітній проект «Розвиток інклюзивної освіти в Харківській області»	748
Січкаренко Ю.О., Січкаренко В.В., Войтюк Л.І. Формування самооцінки особистості з порушеннями зору на різних вікових етапах	752
Собко А.В., Чернявская Л.В., Немцева М.В. Шум как фактор снижения слуха	756
Станецька Г.М. Психолого-педагогічна характеристика порушення мовлення у дорослих з марганцевою енцефалопатією	758
Терехова І.Ю. Здоров'язбережувальні технології на індивідуальних заняттях з розвитку слухового сприймання мовлення та формування вимови	760
Титар Д.В. Психолого-педагогічні проблеми інклюзивної освіти	762
Туренко Н.М. Внесок Н.М. Трауготт у розвиток вітчизняної дефектології	765
Удич З.І. Медико-біологічні основи інклюзивної компетентності педагогів закладів середньої загальної освіти	767
Фролова Т.П. Використання здоров'язбережувальних технологій на індивідуальних заняттях з розвитку слухового сприймання та формування вимови	771
Чемодурова Ю.М. Основи взаємодії закладу загальної середньої освіти щодо організації профілактичної і корекційної роботи з девіантними підлітками	773
Шинсінна А.Г. Забезпечення психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання в загальноосвітньому навчальному закладі	776
Яцинюк В.М. Роль фізичного виховання у становленні особистості	780